

Współczesna norweska polityka regionalna

FSAP 2012

Najnowsza reforma polityki regionalnej miała miejsce po 2000r., związana była z opublikowaniem dwóch istotnych dla omawianej materii aktów prawnych, a mianowicie Białej Księgi z 2005r. oraz Białej Księgi z 2006r. Pierwszy z aktów został przedłożony parlamentowi w maju 2005r¹. Stanowił on kontynuację nowej wizji polityki regionalnej przyjętej przez rząd w 2002r. Jego głównymi składnikami było położenie nacisku na innowacyjność, rozwój małych oraz średnich miast oraz przyjęcie ogólnonarodowej strategii rozwoju. Postawiono na liczne, oddolne inicjatywy regionalne, które miały odpowiadać potrzebom poszczególnych regionów². Zrezygnowano z pomocy regionalnej realizowanej w postaci środków finansowych centralnie administrowanych i wydatkowanych przez państwo. Odpowiedzialność za poszczególne działania przesunięto z państwa w kierunku okręgów, które uzyskały pozycję liderów w budowaniu regionalnego partnerstwa w celu realizacji przedstawionych założeń. Rezultatem podjętych decyzji był fakt, iż aż cztery piąte budżetu Ministerstwa Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Regionalnego było przekazywane do okręgów. Dla realizacji wspomnianych założeń ustalono, iż muszą zostać podjęte kolejne działania, w tym między innymi, stworzenie właściwych warunków dla swobodnego rozwoju przemysłu w kraju, zróżnicowanie zakresu polityki regionalnej dla poszczególnych regionów (polityka ta powinna być oparta na decentralizacji i współpracy), wzmocnienie warunków koniecznych dla rozwoju regionów tj. stworzenie warunków służących rozwojowi innowacyjności, restrukturyzacji przemysłu, walki z bezrobociem itp. Przy takim ogólnokrajowym ujęciu współczesna, norweska polityka regionalna, zgodnie z Białą Księgą z 2005r., nie wyzbyła się jednak do końca swoich dotychczasowych cech, a zwłaszcza wspierania działań faworyzujących obszary peryferyjne i bardzo mało zaludnione (nazywane dystryktami).

Na sposób postrzegania roli aktualnej norweskiej polityki regionalnej

¹ St. meld. nr. 25 (2004-2005), *Om regionalpolitikken*.

² Zgodnie z Białą Księgą z 2005r. "The Government's regional policy objectives are to maintain the main features of the settlement pattern and to release the growth potential in all parts of country. ... The Government also emphasises that policy initiatives to achieve regional policy goals should also strengthen Norway's international competitiveness"

wskazywał również sam podtytuł Białej Księgi „Polityka dla różnych regionów”, stanowiąc podstawę dla poglądu, iż polityka regionalna ma być tworzona dla wszystkich regionów istniejących w kraju w celu realizacji ich potrzeb, wyzwań³. Tak więc podstawowym zadaniem stało się stymulowanie regionalnego rozwoju gospodarczego poprzez kreowanie regionalnie zróżnicowanej polityki. W związku jednak z wyborami parlamentarnymi, które odbyły się w 2005r. do władzy doszły partie o centrowo-lewicowym myśleniu. Postawiły one sobie za zadanie jeszcze większe zaktywizowanie norweskiej polityki regionalnej z jednoczesnym ukierunkowaniem jej na pomoc obszarom wiejskim, peryferyjnym, mało zaludnionym⁴. Skutkiem podjętych działań było przygotowanie w 2006r. kolejnej Białej Księgi. Z treści przedstawionego aktu wynikała istotna zmiana w podejściu do roli jaką miała odgrywać polityka regionalna. Zmniejszono nacisk na słowo „regionalna”, a skupiono uwagę na „okręgach” (przede wszystkim północnych). Zakładana poprzednio polityka ożywienia regionów w skali całego kraju, w oparciu o poszczególne centra regionalne, została zmodyfikowana w kierunku zrównoważenia roli regionów oraz poszczególnych okręgów. Polityka ta nadal miała służyć ulepszaniu systemu usług świadczonych społeczeństwu, nie tylko przez zwiększanie środków finansowych wydatkowanych na ten cel lecz również przez zwiększanie koordynacji działań pomiędzy ministerstwami. Biała Księga z 2006r. położyła duży nacisk na partnerstwo w procesie rozwoju, potrzebę współpracy pomiędzy różnymi politykami, a także podkreślała rolę przepisów odnoszących się do rozwoju infrastruktury w kraju (zwłaszcza infrastruktury drogowej). Tak więc pierwszy dokument tworzył wizję rozwoju wszystkich regionów w nawiązaniu do założeń przyjętych w przez rząd 2002r. Z kolei akt z 2006r. był, w o wiele większym zakresie, zbieżny z tradycyjnymi problemami regionalnymi (przede wszystkim dotyczącymi poszczególnych okręgów, tj. okręgów zagrożonych wyludnieniem, peryferyjnych) oraz instrumentami służącymi ich rozwiązywaniu. Biała Księga z 2006r. zachowuje prezentowanie już we

³ D. Yuill, *Responding to a Changing Policy Agenda: Recent Regional Policy Developments in the EU and Norway*, EoRPA Paper 06/1, European Regional Policy Research Consortium, Glasgow, 2006, s.26.

⁴ Okręgi mało zaludnione, peryferyjne są tradycyjnymi obszarami wspieranymi w ramach polityki regionalnej. Jednakże obszary peryferyjne nie są synonimami obszarów wiejskich, na północy Norwegii, od momentu kiedy na tych obszarach istnieją takie centra jak Bodo czy Tromsø.

wcześniejszych aktach prawnych metody i środki rozwoju regionalnego, podkreśla jednak stanowczo rolę partnerstwa regionów oraz koordynacji ich działań.

Podstawowym założeniem aktu prawnego z 2006r. jest również wprowadzenie w całym kraju równych warunków życia obywateli. Rząd zobowiązał się podjąć wszelkie wysiłki, aby każdy mieszkaniec mógł osiedlić się swobodnie w miejscu, które sobie wybierze. Ma w związku z tym przygotować regulacje prawne tworzące warunki, w których możliwa będzie migracja ludzi, zwłaszcza na obszary peryferyjne i wiejskie. Działania te mają przyspieszyć rozwój wspomnianych regionów. Uzasadnionym wydaje się więc konkluzja, iż polityka regionalna prowadzona na podstawie Białej Księgi z 2006r. służyć ma przede wszystkim poprawieniu sytuacji obszarów borykających się z tradycyjnymi problemami tj. walczącymi z procesem wyludniania czy też z bezrobociem (przede wszystkim więc obszary położone w północnej części kraju).

Bezpośrednim skutkiem podjętych decyzji jest sposób wydatkowania środków wchodzących w skład budżetu Ministerstwa Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Regionalnego. Wysokość środków przeznaczanych na samorząd terytorialny wzrosła o 5,5% w okresie od roku 2005 do 2007. Co więcej, wzrostowi uległa również wielkość środków wydatkowanych na rozwój regionalny. Na przełomie lat 2005/2006 wzrost wyniósł 17%, na przełomie 2006/2007 wyniósł 10%. Potwierdza to przyjęty „okręgowy” kierunek rozwoju polityki regionalnej.

Budżet Ministerstwa Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Regionalnego

	2005	2006	2007
Rozwój regionalny	2 451	2 868	2 746
Samorząd terytorialny	48 681	53 872	56 472
Budownictwo	16 099	16 676	16 702
Planowanie i administracja	262	149	182
Suma	67 493	73 566	76 103

Źródło: Ministerstwo Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Regionalnego, projekt budżetu z 6 października 2006r.

Równoległe do zmian zachodzących w polityce regionalnej prowadzona jest debata dotycząca systemu administracyjnego Norwegii, nic jednak nie wskazuje na to aby w najbliższym czasie doszło do znaczących zmian na mapie administracyjnej Królestwa Norwegii. Nie ma bowiem woli politycznej aby zmniejszać aktualną liczbę dziewiętnastu okręgów.

W Królestwie Norwegii od 2000 roku tworzone są mapy pomocy regionalnej. W latach 2000-2006 pomocą regionalną objęto obszar zamieszkiwany przez 26% mieszkańców, a w latach 2007-2013 27,5%. Zgodnie z tymi mapami, kraj podzielony jest na poszczególne strefy, które determinują wielkość uzyskiwanej pomocy regionalnej. W obecnym okresie, tj. lata 2007-2013 możliwe dofinansowanie poszczególnych dużych projektów mieści się w przedziale od 15 do 5%, co stanowi istotny spadek w porównaniu z okresem poprzednim - 25-10%⁵.

4.2 Priorytety współczesnej polityki regionalnej realizowanej w Królestwie Norwegii

Norweska polityka regionalna przechodziła przez różne etapy rozwoju, jednakże od momentu jej powstania aż do teraz służy ona do realizacji trzech podstawowych celów. Wśród nich podstawową rolę odgrywa dążenie do zapewnienia równych warunków życia wszystkim obywatelom Królestwa Norwegii oraz utrzymywanie istniejącego stanu zasiedlenia. Kolejnym priorytetem jest tworzenie silnych i prężnych regionów. Wszystkie te trzy cele stanowią rdzeń polityki regionalnej. W miarę jednak publikowania kolejnych Białych Ksiąg katalog wyzwań stawianych przed tą polityką ulegał rozszerzeniu.

Zgodnie z treścią Białej Księgi, która została przygotowana przez norweski rząd w 2006r. podjęte mają zostać starania mające na celu stworzenie warunków, w

⁵ D. Yuill, M. Ferry, T. Gross, *Recent Regional Policy Developments in EU and Norway*, EoRPA Paper 06/1, European Regional Policy Research Consortium, Glasgow, 2007, s.57.

których każdy Norweg, w całym kraju będzie mógł swobodnie rozwijać swoje zdolności oraz żyć i mieszkać w miejscu, które będzie mu ku temu najlepiej służyło. Innymi słowy rząd norweski dąży do stworzenia takich warunków życia na obszarach wiejskich czy w miastach, które nie będą stanowiły jakichkolwiek barier w rozwoju obywateli oraz państwa jako całości. Wspomniany cel ma być osiągnięty poprzez stworzenie równych szans dla wszystkich mieszkańców⁶. Istotnym jest również fakt, iż uzyskiwane w związku z rozwojem regionalnym rozmaite korzyści mają być w sposób równy „konsumowane” przez miasta, a także obszary wiejskie, bez jakiegokolwiek dyskryminacji. Prognozowane korzyści powinny zostać osiągnięte poprzez realizację niniejszych priorytetów:

Szeroko rozumiany rozwój, który ma być osiągnięty poprzez pobudzenie biznesu, wykorzystanie istniejących zasobów ludzkich. Wsparcie dla tworzenia silnych aglomeracji miejskich, które stanowią zaplecze dla rozwoju ekonomicznego regionów, ale także są ośrodkami uniwersyteckimi z istotnym zapleczem infrastrukturalnym. Należy wykorzystać możliwości tych ośrodków w celu osiągnięcia nie tylko rozwoju regionów, w których się znajdują, ale również całego kraju.

Usprawnienie systemu usług społecznych świadczonych przede wszystkim przez okręgi i gminy. Generalnym założeniem jest uzyskanie takich rozwiązań administracyjnych i finansowych, które pozwalając na świadczenie usług na najwyższym poziomie jednocześnie będą ekonomicznie w pełni uzasadnione, tj. będą sprzyjały efektywności wydatkowania publicznych środków.

Polityka na rzecz walki z bezrobociem. Podjęte mają zostać działania, które posłużą stworzeniu warunków, w których w sposób dynamiczny będzie mógł się rozwijać biznes zwłaszcza na obszarach wiejskich. Realizowane przedsięwzięcia poprzez wykorzystanie istniejących zalet poszczególnych regionów pozwolą na przyspieszenie ich rozwoju.

Rozwój małych miast szczególnie pod kontem młodych ludzi. Przyjęte plany

⁶ Niektórzy naukowcy poddają w wątpliwość możliwość osiągnięcia wspomnianych celów - zob. N. von der Fehr, *Effektiv måloppnåelse – en analyse av utvalgte politiske målsettinger*, Ragnar Frisch Centre for Economic Research report 8/2006, University of Oslo, Oslo.

zakładają starania w celu ożywienia gospodarczego niewielkich miast. Ośrodki te mają dawać możliwość znalezienia pracy przez młodych ludzi, a także mają stanowić miejsca, w których młode rodziny będą mogły zamieszkać oraz realizować swoje funkcje społeczne. Dlatego też, oprócz zapewnienia możliwości zarobku czy też zapewnienia opieki socjalnej należy skupić się nad stworzeniem rozmaitych propozycji kulturalnych, rozrywkowych itp. Wszystko to ma służyć skłonieniu młodych ludzi, aby wybierali małe miasta jako miejsca, w których pragną na stałe zamieszkać.

Rozwój małych i średnich miast jako alternatywy w stosunku do dużych aglomeracji. Priorytet ten nawiązuje generalnie do poprzedniego, stawia jednak większy nacisk na rozwój gospodarczy wspomnianych ośrodków. Siła tych miast powinna mieć bezpośrednie przełożenie na jakość świadczonych w nich usług, które zgodnie z założeniami powinny być coraz bardziej wyspecjalizowane. Tworząc silne, regionalne centra buduje się jednocześnie siłę regionu. Dlatego, też należy postawić na rozwój infrastruktury mieszkaniowej, biznesowej, ale również naukowej w omawianych ośrodkach.

Wysiłki ukierunkowane na tworzenie w miarę możliwości optymistycznej atmosfery w regionach borykających się z poważnymi problemami społecznymi i gospodarczymi. Powinny zostać podjęte rozmaite instrumenty regionalne służące przeciwdziałaniu bezrobociu czy też pozwalające zatrzymać proces migracji z określonego regionu. Mieszkańcy nie powinni być pozostawiani sami ze swoimi problemami, lecz w miarę możliwości powinni zostać otoczeni niezbędną opieką⁷.

Każdy z okręgów (*fylke*) istniejących w Norwegii przygotowuje co cztery lata plan rozwoju. W planie tym zawarta jest strategia rozwoju regionalnego, a także określone są podstawowe dla poszczególnych okręgów cele, które mają być osiągnięte. Opracowane plany poddawane są szerokiej ocenie, przez przedstawicieli

⁷ St. meld. nr. 21 (2005-2006), *Hjarte for heile landet: Om distrikts- og regional politikken*. (Ministry of Local Government and Regional Development, *The Rural and Regional Policy of the Norwegian Government - summary in English*), Report to the Norwegian Parliament, 2006, Publication number H-2190E, Oslo.

gmin wchodzących w skład okręgu, czy też przez przedstawicieli władz państwowych na poziomie regionalnym. Rada okręgu po przeprowadzonych konsultacjach uchwała niniejszy akt. Większość okręgów posiada również swoje programy rozwojowe (*regionale utviklingsplaner, RUPs*) czy też plany działania (*handlingsplaner*), które są funkcjonalnie związane ze wspomnianymi wcześniej planami w poszczególnych okręgach⁸. Możliwość klasyfikacji poszczególnych przedsięwzięć regionalnych, w oparciu o bardzo dokładnie określone procedury decyzyjne, posiadają gminy znajdujące się w określonym regionie. Przygotowują one co roku tzw. listy dotacyjne (*tilskuddsbrev*).

4.3 Struktura norweskiej polityki regionalnej

Analizując strukturę polityki regionalnej prowadzonej w Królestwie Norwegii, wartym podkreślenia jest fakt, iż w jej ramach istnieją z jednej strony instrumenty, które służą wyłącznie rozwojowi regionów oraz z drugiej strony instrumenty, których zakres zastosowania nie ogranicza się jedynie do nich. W warunkach państw skandynawskich ta różnica definiowana jest zwykle w kategoriach „szerokiej” i „wąskiej” polityki regionalnej. „Wąska” polityka regionalna zawiera w sobie instrumenty ukierunkowane wyłącznie na rozwój regionalny natomiast „szeroka” polityka regionalna składa się ze środków (polityk), które pośrednio wywierają wpływ na rozwój regionalny, jednakże nie należy on do ich podstawowych zadań. To szerokie ujęcie polityki regionalnej związane jest zazwyczaj z poszczególnymi politykami sektorowymi na przykład polityką rolną, transportową, edukacyjną⁹.

W warunkach norweskich do polityki regionalnej zalicza się również politykę

⁸ J. M. Steineke, S. Hedin, *Management by Objectives and Results. Structures and practices in the regional policy field in the Scandinavian countries and Iceland*, Stockholm, NordREGIO, 2008, s.34.

⁹ H. Aalbu, G. Hallin, G. Mariussen, *When a policy regimes meet: Structural funds in the Nordic countries 1994-1999*. Nordregio R1999:3, Stockholm: Nordregio, 1996

paliwową, a także politykę związaną z uzyskiwaniem energii z elektrowni wodnych¹⁰.

„Wąska” polityka regionalna funkcjonująca w Królestwie Norwegii, jak zostało to już nadmienione, ukierunkowana jest na pomoc okręgom borykającym się z problemami demograficznymi czy też bardzo wysokim bezrobociem. Polityka ta określana jest jako *district policy*. Istotną jej cechą jest fakt, iż prowadzone w jej ramach przedsięwzięcia nie ograniczają się jedynie do obszarów wiejskich, ale są również realizowane w ośrodkach miejskich. Do jej podstawowych części składowych należy tzw. *northern periphery policy*. Jej podstawowym zadaniem jest promowanie rozwoju obszarów wyludnionych, peryferyjnych, w których nie występują większe centra regionalne. Szczególną uwagę przywiązuje się w niej do obszarów znajdujących się na północy kraju. Obok *district policy* funkcjonują równoległe rozmaite instrumenty, które mają promować rozwój regionów oraz ich konkurencyjność. Zostały one regionalnie zróżnicowane tworząc łącznie swoistą „politykę”, która nie jest ukierunkowana na promowanie konkretnego regionu lecz kraju jako całości. Polityka innowacyjna, bo o niej mowa ma sprzyjać rozwojowi miast i obszarów wiejskich, tak aby stawały się miejscami, w których obywatele norwescy będą się chcieli z przyjemnością osiedlać.

District policy jest koordynowana przez poszczególne mechanizmy istniejące na poziomie regionalnym (na przykład plany regionalne) oraz na poziomie krajowym (w ramach poszczególnych ministerstw).

Z kolei w skład „szerokiej” polityki regionalnej wchodzi określone polityki sektorowe, wśród nich między innymi polityka dotycząca zdrowia, edukacji, transportu, rolnictwa czy przemysłu rybnego.

Trzecim składnikiem norweskiej polityki regionalnej jest polityka paliwowa czy też polityka dotycząca uzyskiwania energii przez elektrownie wodne, które pośrednio wpływają na rozwój poszczególnych regionów.

4.3.1 Northern periphery policy

¹⁰ OECD Territorial reviews: Norway, 2007, s. 101.

Zgodnie z postanowieniami traktatu o Europejskim Obszarze Gospodarczym polityka regionalna w północnej części Norwegii prowadzona jest na podstawie przygotowywanych map regionalnych. Mapy te muszą pozostawać w zgodzie z ogólnymi wskazówkami dotyczącymi pomocy regionalnej stosowanymi w latach 2007-2013, które mają za zadanie wpływać na wielkość środków finansowych wydatkowanych w ramach państwowej pomocy publicznej. Funkcjonują dwa rodzaje map regionalnych. Pierwsze dotyczą państwowych inwestycji regionalnych, które mają sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy na obszarach o dużym bezrobociu. Pozostałe mapy obejmują obszary, w których występują istotne problemy strukturalne, do których rozwiązania niezbędne są inne działania¹¹. Mowa tu o tak zwanych „czynnych” instrumentach polityki regionalnej, m. in. o zapewnieniu opieki społecznej obywatelom. Na omawiany cel Królestwo Norwegii wydatkuje około ośmiu i pół miliona koron norweskich rocznie. Dla porównania, tzw. Pakiet inwestycyjny opiewa na milion do półtora miliona koron norweskich¹². Analizując pomoc udzielaną w ramach *northern periphery policy* nie wolno zapominać o *Funduszu Regionalnym dla Północnej Norwegii*, w ramach którego przekazywane są znaczne środki na rozwój poszczególnych miast.

4.3.1.1. Instrumenty northern periphery policy realizowanej w Królestwie Norwegii

Do podstawowych instrumentów polityki regionalnej realizowanej na północnych obszarach Królestwa Norwegii należą:

1) **system opieki społecznej**, który został wprowadzony na podstawie *ustawy*

¹¹ *Guidelines on National Regional Aid for 2007-2013*, OJEU C54, 4 marca 2006r., paragraf 6.

¹² OECD Territorial Reviews: Norway, s. 106.

o narodowym systemie ubezpieczeń. Omawiany system opiera się na zróżnicowanych składkach płaconych przez poszczególnych pracodawców. Wysokość składki zależy od wysokości wynagrodzeń wypłacanych pracownikom i wynosi 14,1% określonego wynagrodzenia. Zgodnie z ustawą wysokość uiszczanej składki maleje w sytuacji gdy poszczególne obszary mają istotne problemy regionalne. Zasada ta ma sprzyjać stymulowaniu wzrostu zatrudnienia poprzez zmniejszanie kosztów pracy. Odnosi się ona do obszarów wyludnionych, na których gęstość zaludnienia nie przekracza ośmiu osób na km² (NUTS II). Co więcej objęty takim wsparciem region musi uzasadnić, że omawiany instrument regionalny wpłynie na zredukowanie czy też zatrzymanie procesu wyludnienia. Regiony uprawnione do pomocy przedstawia poniższa mapa. Zgodnie z tą mapą, Królestwo Norwegii podzielone jest na pięć stref. Każdej strefie przyporządkowana jest inna wysokość składki płaconej w ramach systemu ubezpieczeń. W północnej Norwegii wysokość stawki jest równa zero. Związane jest to z bardzo niską średnią gęstością zaludnienia, która wynosi na tym obszarze około czterech osób na km². Podstawowe cechy poszczególnych regionów przedstawia poniższa tabela.

Strefa	Wysokość składki	Wielkość udzielanej pomocy	Liczba ludności	Liczba ludności 95-05	Liczba ludności 00-05	Gęstość zaludnienia
1	14.1	0	3 790 982	8.0	3.8	42.0
2	10.6	3.1	204 075	-4.3	-2.2	3.3
3	6.4	6.8	96 617	-4.2	-2.0	2.2
4	5.1	7.9	315 743	-4.3	-2.1	4.8
4a	7.9	5.4	106 972	11.3	5.3	27.1

5	0	12.4	91 974	-5.1	-1.3	1.6
---	---	------	-----------	------	------	-----

Źródło: EFTA Surveillance Authority, Decyzja Nr. 228/06/COL z 16 czerwca 2006r.

Zróznicowanie składek przekazywanych w ramach państwowego systemu ubezpieczeń, władze norweskie uznały za najbardziej efektywny i właściwy instrument regionalny służący pobudzaniu zatrudnienia w regionach wiejskich i peryferyjnych. Oprócz niego uruchomiono również pomoc na rzecz sektora prywatnego. Utworzono dodatkowy regionalny fundusz rozwoju, który wykorzystywany jest na poziomie okręgów, po to ażeby środki finansowe w jego ramach zarządzane były przez okręgowe zrzeszenia pracodawców prywatnych. Stworzono możliwość uzyskania pomocy przez poszczególne firmy. Tzw. wsparcie de minimis wynosi do dwustu tysięcy euro przez trzy lata bez konieczności wcześniejszej notyfikacji.

2) **Wsparcie dla inwestycji.** W Królestwie Norwegii obszary, na których mogą być realizowane państwowe inwestycje regionalne, muszą spełniać określone warunki. Najważniejszym z nich jest gęstość zaludnienia. Oprócz północnych regionów pomocą otoczone są również regiony zachodnie leżące u wybrzeży Morza Północnego. Obszary uprawnione do pomocy przedstawione są na poniższej mapie.

Aktualnie Królestwo Norwegii podzielone zostało na cztery strefy. Regiony objęte pomocą stanowią 86% terytorium kraju oraz 27,5% jego ludności. Strefa czwarta zawiera w sobie właściwie obszar całej północnej Norwegii (z wyłączeniem Bodo i Tromso), a także mało zaludnione regiony południowe. Strefa trzecia zawiera w sobie Bodo i Tromso oraz dwadzieścia cztery nowo utworzone gminy w południowej i zachodniej części kraju. Najmniejszą strefą jest strefa druga natomiast pierwsza strefa, leży już poza planowanym obszarem inwestycji.

Wielkość udzielanej pomocy zależy od rodzaju przedsięwzięcia. W ramach czwartej strefy w okresie 2007-2013 pomoc na małe przedsięwzięcia wynosi 35%, na średnie przedsięwzięcia wynosi 25% i 15% na duże inwestycje. W trzeciej strefie pomoc wynosi odpowiednio 30%, 20% i 10%.

Regionalny pakiet inwestycyjny składa się z regionalnego funduszu inwestycyjnego oraz ubezpieczonych pożyczek udzielanych inwestorom.

3) Ekonomiczne środki rozwoju:

-**Program innowacyjny NT;**

-**Fundusz na rzecz Północnej Norwegii**, w jego ramach gminy i okręgi otrzymują dodatkową pomoc finansową, aby mogły świadczyć usługi o charakterze publicznym;

-**Action Zone of North Tromso and Finmark**, środek ten powstał w 1990r. i był zmieniony w 2004r., kiedy to parlament norweski uznał jego zasadność w rozwoju wspomnianych regionów.

4.3.2. Polityka innowacyjna realizowana w Królestwie Norwegii

Polityka innowacyjna przez wiele lat była jednym z wielu elementów norweskiej polityki regionalnej. Od początku dwudziestego pierwszego wieku nastąpił jednak jej dynamiczny rozwój. Stała się niejako odrębną polityką posiadającą bardzo istotne znaczenie. Do jej podstawowych cech należy fakt, iż została ona zintegrowana z polityką przemysłową i polityką regionalną prowadzoną przez rząd w zakresie jej podstawowych celów, w związku z czym posiada aktualnie również wymiar regionalny.

Biała Księga z 2000r. oraz „Bondevik II” z 2002r. wspierały działania mające sprzyjać tworzeniu warunków korzystnych dla innowacji. Starania te miały wspierać rozwój regionalny. Ustawy przyjęte przez parlament w latach 2003-2004 wprowadzały środki pobudzające innowacyjność w poszczególnych regionach kraju¹³.

Kształt współczesnej polityki innowacyjnej został ustalony w rządowym projekcie pt. „Od idei do wartości - Rządowy Plan dla Wszechstronnej Polityki Innowacyjnej” z 2003r. Norweskie władze widzą w tej polityce instrument, dzięki

¹³ Zob. A. Mariussen, M. Fraas, *Regional and Innovation Policy Coordination in Norway*, 2005.

któremu Norwegia będzie mogła stać się jednym z najbardziej innowacyjnych państw świata, w którym pomysłowe przedsięwzięcia prowadzone przez przedsiębiorcze osoby będą miały możliwość być zrealizowanymi. Do podstawowych zagadnień pozostających w sferze zainteresowania polityki innowacyjnej należą - ogólne warunki handlu i przemysłu, badania, rozwój i komercjalizacja, przedsiębiorczość, infrastruktura. Do podstawowych instytucji działających w ramach polityki innowacyjnej należą The Research Council of Norway, Innovation Norway, The Industrial Development Corporation of Norway. W związku z tym, iż organizacje te odgrywają również istotną rolę w polityce regionalnej zostaną one omówione w dalszej części niniejszego opracowania.

4.3.2.1. Programy realizowane w ramach polityki innowacyjnej

1) **Program REGINN** był prowadzony w latach 1997-2001. Do jego podstawowych celów należało stymulowanie innowacyjnych działań w ramach poszczególnych przedsiębiorstw gospodarczych. W ramach tego programu zostało zrealizowanych osiemnaście projektów, które uzyskały wsparcie finansowe. Był to pierwszy program tego rodzaju mający wspierać innowacyjność w szeroko rozumianej przedsiębiorczości.

2) **Program ARENA** został utworzony w 2001r. Miał wspierać rozwój innowacyjności poprzez współpracę przedsiębiorstw oraz sektora publicznego. Program proponował nie tylko wsparcie finansowe, ale również naukowe, które miało pozwolić na przygotowanie i realizację długoterminowych projektów gospodarczych. Wszystkie te projekty oparte były na regionalnych inicjatywach¹⁴.

¹⁴ <http://www.arenanoregas.no/> , zob. także OECD *National Territorial Reviews. Norwegian Background Report*, Ministerstwo Samorządu Lokalnego i Rozwoju Regionalnego, 2006, s.54.

3) **Program Norwegian Centres of Expertise** został wprowadzony w 2006r. Rozwijany jest przez Industrial Development Corporation of Norway, Norwegian Research Council, Innovation Norway. Założeniem programu jest otwarcie dziesięciu takich centów w całym kraju. Podstawowym zadaniem omawianych centrów jest wspieranie innowacyjności w gospodarce. Promowanie wysokiej konkurencyjności realizowanych przedsięwzięć. Nawiązywanie kontaktów międzynarodowych służących pogłębianiu stosunków gospodarczych z zagranicznymi partnerami gospodarczymi.

4) **Program Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI)** będzie prowadzony w latach 2006-2016. Jego celem jest wspieranie współpracy regionów na rzecz zwiększania innowacyjności, rozwoju ośrodków badawczych. W trakcie realizacji tych priorytetów brane są pod uwagę potrzeby oraz zalety poszczególnych regionów¹⁵. Ogół działań nadzorowany jest przez Norwegian Reserach Council.

4.3.2.2. Główne instytucje działające w ramach norweskiej polityki innowacyjnej

a) **Innovation Norway** jest państwową organizacją powołaną do życia w 1994r. Zastąpiła ona cztery wcześniej funkcjonujące instytucje, tj. the Norwegian Tourist Board, the Norwegian Trade Council, the Norwegian Industrial and Regional Development Fund (SND) oraz the Government Consultive Office for Investors (SVO)¹⁶. Podstawowym zadaniem tej organizacji jest promowanie rozwoju przemysłu oraz przyczynianie się do rozwoju szeroko rozumianej innowacyjności. Swoje biura posiada ona we wszystkich dziewiętnastu okręgach w kraju, a także poza krajem. Innovation Norway utworzona została przez Ministerstwo Samorządu Lokalnego i Rozwoju Regionalnego oraz Ministerstwo Handlu i Przemysłu, a także przez Ministerstwo Rolnictwa i Żywności oraz Ministerstwo Rybołówstwa i Spraw

¹⁵ <http://www.forskningsradet.no/>

¹⁶ www.wikipedia.pl

Wybrzeża. Organizacja ma się skupić na osiągnięciu celów regionalnych i krajowych w zgodzie z założeniami polityki innowacyjności. Ma w związku z tym podejmować starania na rzecz kreowania i finansowego wspomaganie rozmaitych przedsięwzięć gospodarczych. Poza tym odgrywa istotną rolę w przyznawaniu przedsiębiorcom pożyczek i gwarancji finansowych, w tworzeniu konkurencyjności regionów czy też w tworzeniu regionalnych lub krajowych sieci usług. Budżet omawianej instytucji wyniósł w 2005r. siedemset trzy miliony korony norweskie, z czego około pięciuset milionów pochodziło z budżetu państwa, a dwieście milionów pochodziło z zewnętrznych źródeł¹⁷.

The Research Council of Norway jest rządową organizacją zajmującą się przyznawaniem środków finansowych na badania, jak również na promowanie badań i nauki. Została utworzona w 1993r. The Research Council of Norway pozostaje pod kontrolą Ministerstwa Edukacji i Badań. Od roku 2004 organizacja ta ma swoje przedstawicielstwa w ośmiu okręgach Królestwa Norwegii. Głównym zadaniem tej organizacji jest doradzanie władzom centralnym w sprawie polityki dotyczącej badań. Stanowi w związku z tym miejsce spotkań naukowców sektora prywatnego i publicznego. Budżet organizacji w 2006r. wyniósł 5.2 mld koron norweskich. Środki te miały między innymi pomóc w finansowaniu działalności trzech typów instytutów związanych z rozwojem innowacyjności w kraju, tj. Centres of Research-based Innovation (SFI), Norwegian Centres of Excellence (SFF) i Norwegian Centres of Expertise (NCEs). Research Council of Norway finansuje również długookresowe programy z zakresu zarządzania wydobywaniem paliw, czystej energii itp.

The Industrial Development Cooperation of Norway (SIVA) została utworzona w 1968r. Jest państwową organizacją, która jest odpowiedzialna za rządowe inwestycje dotyczące inkubatorów przedsiębiorczości, parków naukowych, parków technologicznych (mapa). Jej podstawowym celem jest stymulowanie rozwoju

¹⁷ Innovation Norway, *Annual Report 2005, 2006r., Oslo*.

gospodarczego poprzez wspieranie innowacyjności i kreatywności¹⁸. SIVA tworzy i wspiera finansowo więzi pomiędzy regionalnymi, krajowymi oraz międzynarodowymi jednostkami badawczymi. Siedziba organizacji znajduje się w Trondheim.

4.3.3. Polityki sektorowe – polityka edukacyjna i polityka zdrowotna

4.3.3.1 Polityka edukacyjna

Podstawowe zadania z zakresu polityki edukacyjnej realizowane są przez okręgi i gminy. Gminy odpowiedzialne są za prowadzenie przedszkoli oraz szkół podstawowych, a także niższych szkół średnich. Z kolei okręgi są obowiązane zapewniać sprawne funkcjonowanie wyższych szkół średnich oraz szkolnictwa wyższego¹⁹. Szkolnictwo norweskie musi stawiać czoła wielu negatywnym zjawiskom. Mowa tu między innymi o zjawisku ujemnego przyrostu naturalnego, zwłaszcza na obszarach bardzo rzadko zaludnionych, ale także o problemie odległości istniejących między miejscem zamieszkania uczniów, a szkołą, powstaje w związku tym potrzeba organizowania transportu szkolnego, który pozwoliłby na kształcenie się mieszkających poza obszarami miast uczniów i studentów. (tabela o ilości uczniów i studentów). Wszystkie te negatywne czynniki wpływają często na zamykanie szkół publicznych. Jediną możliwością kształcenia się młodych ludzi są w tej sytuacji szkoły prywatne otwierane przez rodziców. Zgodnie z obowiązującym prawem podstawowym wymogiem dla otwarcia takiej szkoły jest ilość uczniów uczestniczących w zajęciach szkolnych, obecnie kryterium to wynosi piętnastu uczniów. W ostatnich latach obserwuje się zwiększenie liczby szkół prywatnych, obrazuje to tabela. Z transportu publicznego zorganizowanego w celu podwożenia

¹⁸ www.wikipedia.pl

¹⁹ OECD Territorial reviews: Norway, 2007, s. 166.

uczniów i studentów do szkół korzystało w 2005r. 22.6% wszystkich podopiecznych. Pokazuje to tabela.

	Liczba uczniów i studentów	Procentowa ilość podopiecznych korzystających z transportu publicznego
Wszystkie okręgi	602604	22.6 %
Okręgi z ujemnym przyrostem naturalnym	438069	42.1%
Okręgi z dodatnim przyrostem naturalnym	164535	18.2%
Trzydzieści okręgów z najbardziej ujemnym przyrostem naturalnym	80173	37.1%
Trzydzieści okręgów z najbardziej pozytywnym przyrostem naturalnym	15647	9.2%

Źródło: Statistics Norway

System edukacyjny funkcjonujący w Norwegii jest dość drogi i pochłania istotną część budżetu państwa. Potwierdzeniem tego stanu jest chociażby wysokość zarobków nauczycieli. Obrazuje to poniższy schemat.

4.3.3.2 Polityka zdrowotna

W Królestwie Norwegii istnieje publiczny system opieki zdrowotnej stworzony w celu udzielania usług medycznych na najwyższym poziomie. W tym celu też Ministerstwo Zdrowia ustaliło ogólnonarodową strategię dotyczącą rozwoju usług medycznych świadczonych w kraju. W jej ramach są wykorzystywane rozmaite instrumenty i środki mające sprzyjać postępowi w omawianej materii.

W 2001 roku miała miejsce reforma służby zdrowia. W jej wyniku odpowiedzialność za główne szpitale funkcjonujące w państwie przekazano władzom

centralnym. Okręgom pozostawiono zadania z zakresu tzw. podstawowej pomocy medycznej. Działania realizowane na poszczególnych szczeblach są koordynowane w ramach *Narodowego Planu Zdrowia*.

W związku z procesem starzenia się społeczeństwa norweskiego, uznaje się, iż coraz więcej środków finansowych trzeba będzie wydatkować na zatrudnianie specjalistów od poważnych schorzeń czy też chorób przewlekłych itp.

Istniejący system szpitali opiera się przede wszystkim na licznych, niewielkich szpitalach, które są łatwo dostępne dla mieszkańców Norwegii. Elementem rządowej polityki zdrowotnej jest założenie, iż żaden z tych szpitali nie może zostać zamknięty. Polityka ta więc zawiera zakłada z jednej strony proces centralizacji określonych usług medycznych, z drugiej zaś strony proces decentralizacji pozostałych usług medycznych. Kolejnym ważnym elementem polityki zdrowotnej jest zasada równego traktowania każdego pacjenta niezależnie od płci, pochodzenia czy rasy. Zasada ta wyrażona została w ustawie uchwalonej w 1999r. o Prawach Pacjenta.

Ilość środków finansowych niezbędnych do utrzymania omawianej służby zdrowia stale rośnie. Jest to widoczne zwłaszcza gdy porównuje się wydatki na ten cel w przeliczeniu na jednego mieszkańca w poszczególnych typach miastach. I tak w 1999r. omawiany koszt na mieszkańca miasta do 2000 mieszkańców wzrósł z 66% do 83% w 2002r. Proces ten obrazuje poniższa tabela.

	1999	2002
Miasta poniżej 1999 mieszkańców	66%	83%
Miasta od 2000 do 4999 mieszkańców	64%	72%
Miasta od 5000 do 9999 mieszkańców	58%	61%
Miasta od 10000 do 19999 mieszkańców	57%	56%
Miasta od 20000 do 29999 mieszkańców	55%	51%
Miasta od 30000 do 49999 mieszkańców	55%	51%
Miasta powyżej 50000 mieszkańców	49%	50%
Wszystkie miasta	58%	56%

Źródło: Statistics Norway, 2002.

4.4. System instytucjonalny norweskiej polityki regionalnej

Królestwo Norwegii jest państwem unitarnym. Jego administracja oparta jest na dwóch szczeblach. Pierwszym z nich jest rząd centralny kierowany przez premiera, natomiast w skład drugiego wchodzi okręgi (dziewiętnaście) i gminy (czteryście trzydzieści jeden). Podział kompetencji w interesującej nas materii dokonywany jest przez parlament, który jednocześnie ponosi za swoje działanie odpowiedzialność. Pomiędzy gminami a okręgami nie istnieje zależność hierarchiczna. Jednostki te funkcjonują bowiem jako oddzielne podmioty z różnym zakresem działania oraz różnym zespołem kompetencji.

Rozwój regionalny Królestwa Norwegii realizowany jest przez wiele podmiotów, które różnią się między sobą zakresem działania oraz szczeblem administracyjnym na którym działają. Na poziomie centralnym zaangażowanych jest wiele ministerstw oraz agencji. Do najważniejszych ministerstw należy Ministerstwo Samorządu Lokalnego i Rozwoju Regionalnego (pełniące podstawową rolę), Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Edukacji i Kultury, Ministerstwo Handlu i Przemysłu, Ministerstwo Rolnictwa i Żywności, Ministerstwo Rybołówstwa i Spraw Wyrzeża, a także Ministerstwo Transportu i Komunikacji. Na poziomie regionalnym działania prowadzone są przez Gubernatorów okręgów oraz poszczególne agencje reprezentujące rząd centralny, takie jak Innovation Norway czy też Research Council.

Podstawowymi podmiotami świadczącymi usługi publiczne są gminy i rady okręgów. Ustawa o samorządzie terytorialnym z 1992r., która została nowelizowana w 2005r. określa szczegółowo zadania, które mają być realizowane przez gminy i okręgi. Gminy mają dbać o niższe szkolnictwo średnie, podstawową pomoc medyczną, opiekę nad dziećmi oraz osobami starszymi. Z kolei okręgi zobligowane są do zapewnienia wyższego szkolnictwa średniego, rozwoju regionalnego, rozwoju regionalnej infrastruktury i kultury.

4.4.1. Ministerstwo Samorządu Lokalnego i Rozwoju Regionalnego

Ministerstwo Samorządu Lokalnego i Rozwoju Regionalnego zostało utworzone w 1948r. Budżet ministerstwa przeznaczony na cele polityki regionalnej wyniósł w 2005r. 1.4 mld koron norweskich, około 0,2% wszystkich wydatków państwa²⁰.

W ramach Ministerstwa Samorządu lokalnego i Rozwoju regionalnego działa Departament Rozwoju Regionalnego, który nie posiada pomocniczych organów czy też swoich przedstawicielstw w regionach²¹. Odpowiedzialność za budżet wspomnianego departamentu spoczywa na takich organizacjach jak SIVA, Innovation Norway, Research Council oraz organach zarządzających okręgów i gmin. Ministerstwo przygotowuje bowiem jedynie ogólne wskazówki dotyczące polityki regionalnej i przekazuje odpowiednie środki finansowe agencjom, które podejmują decyzje dotyczące poszczególnych projektów oraz prowadzą nadzór nad ich realizacją. Podmioty muszą postępować w zgodzie z rządowymi wskazówkami.

4.4.2. Gubernatorzy

Gubernatorzy są przedstawicielami władz centralnych w okręgach. Każdy z nich z formalnego punktu widzenia podporządkowany jest Ministrowi Administracji i Reform²². Jednakże wykonując poszczególne zadania z zakresu ochrony zdrowia czy edukacji podlega on jednocześnie również przedmiotowym ministrom. Podstawową funkcją gubernatora jest koordynowanie i nadzorowanie działań okręgów i gmin w

²⁰ Informacja uzyskana w Ministerstwie Samorządu Lokalnego i Rozwoju Regionalnego, w 2006r. Budżet wyniósł 2.8 mld koron norweskich.

²¹ OECD

²² Ministry of Government Administration and Reform

celu realizacji rządowych polityk. Poza tym gubernator ponosi odpowiedzialność za sprawowanie finansowej i administracyjnej kontroli nad działalnością lokalnych władz. Organ ten występuje również jako gwarant praw przysługujących obywatelom z mocy konstytucji. W ramach swych uprawnień z zakresu władzy sądowniczej gubernator często występuje jako sąd apelacyjny od decyzji magistratów w indywidualnych sprawach, na przykład w sytuacjach gdy odmówiono wydania pozwolenia na budowę. W ramach swoich kompetencji gubernator może rozstrzygnąć określoną sprawę osobiście nawet w sytuacji gdy nie wniesiono apelacji.

4.4.3. Agencje

Poszczególne agencje, tj. Innovation Norway, Research Council oraz SIVA zostały omówione w rozdziale dotyczącym norweskiej polityki innowacyjnej.

5. Wpływ procesu integracji europejskiej na realizację polityki regionalnej w Królestwie Norwegii.

Królestwo Norwegii nie jest formalnym członkiem Unii Europejskiej, jednocześnie jednak proces integracji gospodarczej ze Wspólnotą został zakończony z chwilą podpisania Traktatu o Europejskim Obszarze Gospodarczym, który wprowadził zasady funkcjonujące w ramach Wspólnego Rynku. Norwegia prowadzi w związku z tym proces harmonizacji swoich norm z normami unijnymi. Proces ten obejmuje swoim zakresem nie tylko politykę regionalną, ale również inne dziedziny. Królestwo Norwegii pomimo tych starań nie może jednak korzystać z pewnych udogodnień wykorzystywanych przez państwa członkowskie tj. nie partycypuje w funduszach strukturalnych czy też nie bierze udziału w procesie decyzyjnym.

Na rozwój norweskiej polityki regionalnej oddziałuje wiele czynników wchodzących w skład europejskiej polityki regionalnej i nie tylko. Przede wszystkim działania prowadzone w ramach norweskiej polityki regionalnej podlegają ograniczeniom funkcjonującym w ramach wspólnotowej polityki konkurencji. Mowa tu zwłaszcza o regulacjach odnoszących się do wielkości pomocy publicznej udzielanej poszczególnym przedsiębiorstwom. Pomoc ta nie powinna wpływać negatywnie na konkurencję istniejącą pomiędzy państwami EOG, chyba że konkretne działania są dopuszczone na mocy przepisów Traktatu o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Poza wspomnianymi ograniczeniami związanymi z zasadą wolnej konkurencji unijne regulacje odgrywają również przemożny wpływ na proces selekcji regionów uprawnionych do uzyskania pomocy. Muszą one bowiem spełniać określone kryteria związane z uzyskaniem przedmiotowej pomocy, w ich skład wchodzi między innymi kryterium gęstości zaludnienia, położenia geograficznego itp. Regulacje tworzące Wspólny Rynek oddziałują również na inne polityki sektorowe prowadzone przez norweski rząd, a wchodzące w skład tzw. szerokiej polityki regionalnej. Norweska polityka regionalna została również wzbogacona o instytucje programów regionalnych. Są one przygotowywane przez rozmaite podmioty na poziomie

okręgów. Działania związane z nimi koordynują i nadzorują rady okręgów. Programy te kładą główny nacisk na rozwój gospodarczy regionów, zwiększanie ich konkurencyjności, wspieranie partnerstwa regionów. Istotnym jest również fakt, iż niektóre unijne inicjatywy dotyczące pierwotnie wyłącznie krajów członkowskich są realizowane z powodzeniem również na terytorium Królestwa Norwegii, mowa tu przede wszystkim o inicjatywie *Interreg*.

Traktat o Europejskim Obszarze Gospodarczym jak wspomniano wcześniej dotyka również swoimi regulacjami inne polityki sektorowe realizowane przez norweski rząd. Regulacje dotyczące obrotu produktami rolnymi są stopniowo ujednoczane. Efektem jest zmniejszanie subsydiów przekazywanych na rzecz rolnictwa. Sprzyja to jednak wzrostowi bezrobocia na obszarach peryferyjnych. Regulacje traktatowe oddziałują także na sferę usług publicznych, w tym przede wszystkim na sektor budowlany. Wprowadzane tam są bowiem zgodnie z zasadami wolnej konkurencji ograniczenia dotyczące sposobu dostarczania usług budowlanych. Ma to sprzyjać rozwojowi lokalnych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Program Interreg III

Królestwo Norwegii uczestniczy w kilku programach rozwojowych realizowanych w ramach inicjatywy Interreg III. Działania prowadzone są na poziomie okręgów. Ich celem jest ujednoczenie poziomu rozwoju obszarów przygranicznych leżących w sąsiadujących ze sobą państwach europejskich²³. Do najważniejszych programów należą

a) *Kvarken-MittSkandia*

²³ S. Skílnes and B. Moen (2004) Nordisk grenseregionalt samarbeid. Gamle utfordringer og nye muligheter (*Nordic trans-national co-operation. Old challenges and new opportunities*), ANP 2005:735 NIBR/NCM Oslo/Copenhagen (September), and S. Skílnes and B. Moen (2005) Noreg i Europa – om norsk deltaking i INTERREG-program. Kva nytte har Noreg av å delta i Interreg 3-programma A, B og C? (*Norway in Europe – on Norway's participation in INTERREG programmes. What is the added value for Norway of participating in the INTERREG 3A, B and C programmes?*) NIBR Discussion Paper 2005:107. NIBR, Oslo.

Program *Kvarken-Mittskandia* jest realizowany na obszarze Szwecji i Norwegii²⁴. Jego podstawowymi celami jest rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportowej oraz wzmocnienie powiązań gospodarczych pomiędzy regionami (Kvarken i MittSkandia). W okresie programowania 2000-2006 w jego ramach wydatkowano 56.7 milionów euro, z czego 5.7 milionów euro pochodziło z budżetu Królestwa Norwegii. Instytucją odpowiedzialną za realizację programu jest Västerbotten County Council, ma ona swoją siedzibę w Umei (Szwecja).

b) Nord

Program *Nord* obejmuje zasięgiem swojego działania cztery kraje – Norwegię, Szwecję, Finlandię oraz Rosję. W Królestwie Norwegii realizowany jest w północnej części kraju, w tym w miastach Tromsø i Finmark. Do podstawowych założeń programu należy ożywienie gospodarcze północnych regionów Półwyspu Skandynawskiego, a także podniesienie kwalifikacji zawodowych miejscowej ludności. Istotnym jest również fakt, iż mają być prowadzone badania dotyczące społeczności Saamów. W okresie programowania 2000-2006 wydatkowano 47.2 milionów euro, z czego 28 milionów euro pochodziło z budżetu Królestwa Norwegii. Organem zarządzającym jest Regional Council of Lappi, która ma swoją siedzibę w Rovaniemi (Finlandia).

c) Sweden-Norway

²⁴ J. Neubauer, *Regional Development In the Nordic Countries*, Stockholm, Nordregio, s. 93.

Program *Sweden-Norway* realizowany jest, jak sama nazwa wskazuje w Szwecji i Norwegii. Do jego podstawowych założeń należy rozwój handlu i przemysłu pomiędzy współpracującymi regionami, a także wzmocnienie szeroko rozumianej przedsiębiorczości. Środki finansowe mają być przeznaczane również na rozwój sieci transportowej. Wsparcie udzielane ma być sektorowi ochrony zdrowia. Działania ukierunkowane mają zostać na rozwój kultury omawianych obszarów. W okresie 2000-2006 na program ten wydatkowano łącznie około 111 milionów euro, z czego 48.8 milionów euro pochodziło ze środków norweskich. Instytucja odpowiedzialna za ten program jest the Jämtland County Administrative Board, której siedziba znajduje się w Szwecji.

d) Northern Periphery Programme

Program *Northern Periphery* realizowany jest przede wszystkim w Finlandii, Szwecji oraz Norwegii. W Norwegii obszarem jego działania objęta jest północna część kraju. Program ma wspierać rozwój infrastruktury transportowej, telekomunikacyjnej, a także sprzyjać tworzeniu społeczeństwa informatycznego. Oprócz tego, do jego podstawowych celów należy wspieranie rozwoju gospodarczego północnych regionów Półwyspu Skandynawskiego. W okresie 2000-2006 przeznaczano na jego realizację około 47.2 milionów euro²⁵. Instytucja koordynująca działania podejmowane w ramach *Northern Periphery Programme* jest the Västerbotten County Administration w Szwecji.

²⁵ Tamże, s.94.